

Forhandlinger

ved

Lolland-Falsters Forstmandsforenings Møde

den 3die Oktober 1870.

Forhandlingerne begyndte med Fortsættelse af Diskussionen om I. „Bør der i Skovbruget lægges særlig Vægt paa Bexeldrift?“, der indleedes af Skovrider Schleppegrell saaledes:

Naar jeg har anmodet den ærede Formand om, at Diskussionen angaaende „Bexeldrift i Skovbruget“ maatte blive fortsat idag, da er det nærmest for at faa Lejlighed til at imødegaa nogle af de i det forrige Møde fremkomne Bemærkninger, som jeg troer ikke bør staa uimodsagte.

Hr. Jægermester Fridericsen, hvem vi isøvrigt maa være taknemmelige for den Livlighed, med hvilken han sidste Gang deltog i vore Forhandlinger, yttrede som en anerkjendt Læresætning, „at den ene Plante afgiver Næring til den anden.“ Dette er sikkert urigtigt; i ethvert Fald er det urigtigt at udtale som afgjort, hvad der først skal bevises. Paa det Standpunkt, vor Biden om Planternes Ernæringsforhold endnu staaer, tør man vistnok næppe gaa videre, for at begrunde Nytten af Bexeldrift, end til at sige, at de forskjellige Plantearter behøve forskjellige Næringsstoffer, som Jorden kun kan frembringe i rigelig Mængde, naar der stadig vexles med Vegetationen; thi vil man vedblivende kun dyrke en og den samme Planteart, vil man derved bevirke, at Jorden tilsidst bliver fattig paa den Slags Stoffer, der ere karakteristiske for den dyrkede Planteart. Ved en forstandig Bexelfølge giver man derimod Jordbunden Lejlighed til atter at forsyne sig med de Stoffer, som den tidligere har maattet afgive. Denne Reproduktion af Jordbundens plantenaerende Bestanddele hidrører vistnok ikke alene fra Jordbestanddelenes Forvittring og Løvet's Hensmuldring, men tillige fra en Bexelvirkning imellem et animalsk og et

vegetabilsk Liv. Saafremt Hr. F. blot havde indskrænket sig til at anføre det som en Mulighed, „at den ene Planteart afgiver Næring til den anden,“ skulde jeg ikke være fremkommen med nogen Indsigelse, saameget mindre som jeg for nogle Dage siden fik Underretning om et lidet Experiment, som synes at kunne tale for den af Hr. F. fremsførte Antagelse. Tager man et Glas med rent og klart Vand og sætter heri et Løg, da vil man efter nogen Tids Forløb se, at Vandet bliver uklart og lidt grumset. Tager man derefter Løget op og sætter i det samme Vand en Boghvedeplante, vil Vandet atter blive klart. Dette synes at godtgjøre, at Løget har affat Bestanddele, der ere komne Boghvedeplanten tilgode. Om imidlertid disse Bestanddele kunne kaldes for plante-nærende, er maasse tvivlsomt! thi Boghvedeplanten skal kunne udvikle sig lige saa godt i aldeles rent og klart Vand. Hr. Fridesriksen siger endvidere, „at Blandingsfæd er mere giftig end en enkelt Sædart alene, og at det er rimeligt, at det Samme vil være Tilfældet med Træarterne, at nemlig Blandingsstof vil vise sig frodigere end en ren, ublandet Bevørgning.“ Denne Antagelse er vistnok rigtig, men jeg troer, at dette Forhold bør forklares paa en anden Maade, end som steet er. Blander man nemlig de forskjellige Plantearter imellem hverandre, er det indlysende, at hver Planteart paa en Maade, om jeg saa tør udtrykke mig, erholder et større Opland for de plantenærende Bestanddele; idet nemlig Planternes Rødder, der for en Del krydse hverandre, saa en større Strækning at bevæge sig paa og altsaa at drage Næring af, inden de naa samme Arts Rødder, der kræve samme Slags Næring. Ved Blandingsstof kommer da endvidere Lovdækket af de forskjellige Træarter med i Betragtning.

Hr. Forstinspektør Kock fremkom dernæst med et Par Udtalelser, som forekomme mig lidt mærkelige. De kunne i Korthed gjengives saaledes: „Det vil vare Aarhundreder eller i ethvert Fald en overordentlig lang Tid, inden man kan erholde nogen Mening om Nyttens af Bevørgning,“ og „at saalænge Bevørgningerne ikke blive øjensynlig betydelig daarligere, er det unødvendigt at bevirke nogen Bevørgning af Træarterne.“ Med Hensyn til den første af disse Bemærkninger, da finder jeg den lidt forunderlig, fordi det vistnok næppe kan være Hr. Kock ubekendt, at Spørgsmaalet om Bevørgning i Skovbruget har været behandlet for over 200 Aar tilbage i Tiden, og senere af og til er draget frem af Cotta, Heyer, Baupell og flere Andre. Der foreligger altsaa allerede et Materiale, som vi kunne benytte og sammenholde med vore egne Erfaringer og Jagttagelser, og enhver Forstmand maa derfor allerede nu, forekommer det mig, kunne have en begrundet Mening om Bevørgning i Skovbruget. Med Hensyn til

Hr. Røds anden Bemærkning vil jeg fremkomme med et Spørgsmaal: Finder Hr. Inspektøren, at en Læge først bør begynde sin Virksomhed, naar hans Patient ligger paa Dødslejet, og ingen Redning mere er mulig? Skulde det virkelig ikke være langt at foretrække, at Lægen begyndte sin Virksomhed ved Sygdommens Udbrud, selv om han da var nødsaget til at samle lidt med Hensyn til Balget af Lægemidlerne?

Dr. Vaupell, der forøvrigt ikke selv troede paa Betydningen af Bevelsdrift i Skovbruget, har i sin Bog „Bøgens Indvandring i de danske Skove“ samlet en hel Del interessante Data angaaende det her foreliggende Spørgsmaal. Da muligvis Enkelte af de Tilstedeværende ikke kjende den nysnævnte Bog, vil jeg tillade mig at uddrage nogle Stykker af den. Side 24 skriver Vaupell: „Dureau de la Malle er den Første, som har givet en Theori til at forklare den naturlige Forandring i Skovbestanden; han paastaar, at ligesom Bevelsdriften er nødvendig for Kulturplanternes fortsatte Dyrkning, saaledes finder i Skovene en naturlig Bevelsdrift Sted, som nødvendiggjøres derved, at Skovbunden ikke altid kan nære de samme Træer, og som bliver mulig derved, at Frøene kunne ligge længe i Jorden uden at tabe deres Spireevne; dette bevises ved de Erfaringer, der ere gjorte i Landskabet Perche i Normandiet paa Dureau's Godser. De bedste Skove ere her dannede af Eg og Bøg, hvorefter er indsprængte enkelte Kastanier, Ypern og Afsk. En $\frac{1}{100}$ eller $\frac{1}{120}$ af Skoven fældes aarlig, og der efterlades af Eg og Bøg kun enkelte Frøtræer, der skulle tjene til Udsæden af de nye Generationer, som først efter 90 Aar skulle komme i Virksomhed. Naar Træerne ere fældede, skyde Skovplanter frem med stor Frodighed, navnlig Fingerbøl, Brandbæger, Lyng og Ghyvel; tillige med disse spire de lette Træsarter, Birk og Bævreasp. Efter 30 Aar fældes disse Træer og efterfølges af en ny Generation af samme Slags; dette gjentager sig endnu engang, saaledes at det først er efter 90 Aar, at Birken og Bævreassen vige Pladsen for Bøgen og Egen, som da komme igjen og blive Herre over Terrainet, idet de kvæle de to andre Træsarter, naar disse forsøge at vove op; — der behøves efter denne Beregning 290 indtil 330 Aar for at have to Hingster af Bøg og Eg. — Af sine Erfaringer gjør Dureau følgende Slutning: „Bevelsfølgen i Reproduktionen af Plantearter, især naar man tvinger dem til at leve selfkabelig, er en almindelig Naturlov, en væsentlig Betingelse for deres Væren og Vedbliven; denne Naturlov omfatter ligesaavel Højskovens Træer, hvis Liv er meget langt, som Græsarterne paa de kunstige og naturlige Enge; endelig er denne Lov Grundvolden for ethvert fornuftigt Agerdyrkningsystem.“ Side 27 hedder det: „Læren om

Bevælsfølgen i Skovbestanden har fundet Tilhængere saavel i Tydskland som i Frankrig. Cotta udtaler sin Tro derpaa saaledes: „Vi lære af Skovens Historie, at Jordbunden ikke uafbrudt vil bære samme Slags Træer. Alt i Naturen er underkastet en stadig Bevæls, intet er bestandigt og vore Skove ikke heller. Hvor der tidligere stod Kjæmpeege, der finde vi nu ofte kun tarvelige Naaletræer, og hvor disse forhen fandtes, der se vi nu Løvtræerne at være fremherskende.“

Hvad dernæst Baupell selv anfører imod Nødvendigheden af Bevælsdrift i Skovbruget, forekommer mig kun at kunne opfattes som en særdeles god Forklaring paa, hvorfor der kan hengaa en langt længere Tid i Skovbruget end i Agerbruget, inden en Bevæls med Plantearten er nødvendig. Baupell siger S. 28: „Lagtet Agerbrug og Skovdrift begge gaa ud paa at bringe Jordbunden til at producere den størst mulige Plantemasse, ere de dog aldeles forskjelligelige i de Midler, der anvendes for at naa dette Maaal. Landmanden maa, for at sikke sig en god Høst, gjøde, brække og pløje; Skoven derimod kan bestaa uden disse Hjælpemidler, og dog hviler Skovbunden aldrig, men er stedse i Virksomhed. Dette beroer for det Første derpaa, at Skoven ikke berøver Jorden saa mange mineralske Bestanddele, som Tilfældet er med Kornplanterne; dertil kommer, at Forstmanden ikke borttager alle Dele af Træet; naar Landmanden derimod dyrker Noer, tager han Roden og Bladene, og af Kornforterne blive alene Stubbene tilbage paa Marken; men i Skovene blive stedse de tynde Grene og Løvet liggende, naar de øvrige Dele af Træet bortføres, og disse ere de eneste Dele af Træet, der have en stor Afstemængde. En Kubiffod af Kviste har nemlig en fire Gange saa stor Afstemængde som en Kubiffod Ved. Naar man borttager fra Skoven de nedfaldne Blade, berøves den en Driftskapital, der kan sættes lig med den Mængde Gjødning, som en Landmand har liggende i sin Gaard; for ethvert Centner lufttørret Løv, som borttages fra en Bøgestov, tager man 160 Kubiffod Ved; Løvet og Mosket erstatte ikke alene Gjødningen, men endogsaa Pløjningen. Den Kulshyre, som udvikles af det forraadnede Løv, tjener nemlig til, naar den er optagen af Vand, at opløse Jordarterne; især spiller Kulshyren en vigtig Rolle ved Sønderdelingen af Feldspathen og af den deraf dannede Ler.“

Dette Indlæg imod Bevælsdriften oplyser, som jeg tidligere har bemærket, kun om, hvorledes Skovgrunden er istand til vedblivende at holde sig frugtbar, ja vedblivende at kunne forbedres, trods den tilsyneladende Nøvdrist, som stadig føres af Forstmanden; men det oplyser ikke om, at netop de Stoffer, der i Særdeleshed forbruges af den enkelte Træart, skulde kunne tilbage

til Jorden i det Kvantum, der er nødvendig for at samme Træart altid og uden Afbrydelse skulde kunne gro paa det samme Sted.

Det forekommer mig indlysende, at Bøzeldriften, der er anerkjendt næsten som en Naturlov, ikke alene for Søden paa Marsken, men ogsaa for Græsset paa de naturlige, permanente Græssange, hvor Naturen paa en saa interessant og smuk Maade selv sørger for Bøzeldriften (se Groves Afhandling om Frostmojer og Marstenge Side 36) — ogsaa maa have Betydning for Træarterne. Det er aabenbart urigtigt, ikke at tage Hensyn til denne, fordi Træarternes lange Levealder i Forbindelse med de Forhold, paa hvilke Baupell har henpeget, bevirker i Skovbruget langt længere Perioder i den nødvendige Bøzen, end Tilfældet er i Agerbruget.

Der findes mange Steder, hvor det allerede viser sig, at man ikke længere kan komme med Bøg efter Bøg, f. Ex. i de nordsjællandske Skove. Baupell forklarer rigtignok dette ved en slet Behandling af Skoven, men selv om man ofte virkelig kan angive som Aarsag hertil mislykkede Fornyelsesforsøg ved Selvbefaaing, hvorved Jorden blottes og i lang Tid udsættes for Solens Paavirkning, er dette dog langtfra altid Tilfældet. Her paa Lolland kan man ogsaa, om end paa ingen Maade saa hyppigt som i Sjælland, fremvise lignende Forhold, der heller ikke tør tilskrives en slet udført Selvfornyelse. Paa den anden Side er det, som jeg tidligere har havt Lejlighed til at bemærke, en allerede indvunden Erfaring, at Bøgen voxer bedst, naar den plantes efter forskellige andre Træarter, navnlig efter Birk, Fyr og Lærk. Bedst voxer Bøgen efter Lærk, saa Fyr, saa Birk. Bøgen bliver baade smukkere og kraftigere paa den Jordbund, hvor de ny nævnte Træsorter have voxet.

Der er endnu en Grund, der taler for Bøzeldriften, og det er den, at de plantenære Stoffe, der ere karakteristiske for de forskellige Plantearter, næsten aldrig findes i nogen betydelig Mængde, hvorimod de, der ere saagodtsom fælles for alle, som f. Ex. Kiselhyre, findes i en saadan Mængde i vor Jordbund, at der aldrig kan blive Tale om nogen kjendelig Formindskelse af disse. Endvidere er det sjældent, at to plantenære Stoffe kunne erstatte hinanden, selv om deres Forbindelser staa hinanden aldrig saa nær. Som Ex. herpaa vil jeg anføre: Den ved vore Kyster voksende Tang er en saa stærk Kaliplante, at skjøndt den overalt er omgivet af Havvandet og derfor med den største Letthed maatte kunne udbringe Natron af det i Mængde tilstedeværende Salt (Kloratrium), saa søger dens Rødder dog alligevel

at skaffe Planten Kali. Natron kan ellers i de allerfleste kemiske Forbindelser fuldstændig erstatte Kalien.

Motstanderne af Bøgelbrift i Skovbruget ville naturligvis paaberaabe sig den Kjendsgjerning, at man flere Steder træffer paa yngre Bøgegenerationer, der ere langt smukkere end de tidligere, skjøndt der her i mange Aar ingen Bøgel har fundet Sted. Herpaa har Hr. Jørgm. Fridericsen allerede svaret, idet han i vort forrige Møde henviste til den Betydning, som Jordens Afgravning og i det Hele taget Skovenes bedre Behandling (navnlig tidlige Gjennebygninger) nødvendigvis maatte have paa den nuværende Skov.

Sluttelig vil jeg tilføje, at saafremt man er enig om Nødvendigheden af Bøgelbrift i Skovbruget, vil der fremkomme til Diskussion en hel Række andre Spørgsmaal, af hvilke de vigtigste vel ville blive: 1) Kan Bøgen erstattes af andre Skovtræer? 2) hvilke Træarter skulle vi vælge med? og 3) hvorledes skulde vi mest passende foretage Overgangen fra en Træart til en anden?

Forstinspektør Kock bemærker, at det er for tidlig at hente Løge, før Sygdom er tilstede, og i Bøgeffoven er den ikke tilstede. I det forrige Møde havde han ikke sagt, at Aarhundreder, men derimod Aartusinder maatte hengaa, inden man kunde bedømme Nødvendigheden af Bøgelbrift i Skovbruget.

Schlepperegl er forbauet over, at Kock ingen Erfaringer har gjort med Hensyn til Bøgelbriftens Betimelighed. Selv om Tilvæksten er nok saa tilfredsstillende i K.'s Distrikt, er det dog muligt, at den vilde være endnu bedre, saafremt der var foretaget Bøgel med Træsorterne. Paa de Steder i Nordsjælland, hvor Bøg efter Bøg ikke mere vil lykkes, have flere af Skovbestyrerne beklaget dem over, at der i Driftsplanerne ikke var taget tilstrækkeligt Hensyn til Bøgelbrift, da dens Nytte var utvivlsom.

Skovrider Bjørn: Paa sine Steder kan Bøgelbriften være til Nytte. Han har saaledes paa sit Distrikt havt et Areal med Popler, som efter disses Afdrivning blev tilkultiveret med Eg, der lykkedes mere end almindelig godt. Han kan imidlertid ikke bisfalde, at en Driftsplan i sin Helhed bygges paa Bøgel med Træsorterne. — Ogsaa Kock finder ligeledes, at Bøgel kan være ønskelig eller endog nødvendig for mindre Dele af et Distrikt.

Skovrider A. Schrøder anfører, at en udmærket smuk 2—300aarig Bøgeffov i Nørremose ved Christiansøde, som i hans Tid er afdrevet, er efterfulgt af en ny, udmærket kraftig Bøgeungffov. Han frygter for, hvis man vilde lægge Bøgelbrift til Grund for Skovplanerne, at man da vanskelig vilde kunne finde

Erstatning for Bøgen. I denne Udtalelse samstemmede flere Talere.

Schleppereggell anseer det ikke for betimeligt nu at gaa ind paa, hvilke Træsorter man bør vælge med, da Forsamlingen har været enig med ham i at fortsætte Diskussionen i næste Møde i den af ham i Slutningen af hans indledebe Foredrag paaapegede Retning.

Rod: Dengang Skovene vare overladte til sig selv, hengift der Aartusinder mellem Fortids-Træarternes naturlige Vexel, og da Bøgen hos os endnu er ung, vil det formentlig vare meget længe, inden den fordrer Afsløsing.

Skovrider C. Schrøder: Fordi det kan vare længe, førend Skovbunden ikke mere kan give Næring til Bøg, saa er det dog næppe for tidligt at tænke paa Vexel med Træsorterne. Der stilles større og større Krav til det Udbytte, Forstmanden skal skaffe af Arealet, og mange Exempler tyde paa, at den største Tilvæxt opnaaes, naar der stadig veksles. Man bør derfor vistnok allerede nu tage Hensyn hertil ved enhver ny Skovplan.

Schleppereggell: Hvad Hr.'s Rods sidste Udtalelse angaaer, maa jeg bemærke, at Fortidsstræarterne vare gjennemgaaende mere nøjsomme end de nuværende, og at der dengang ingen Fordringer blev stillet til Jordens Frembringelseevne. Af vore Tørvemoser fremgaaer det, at Birken var den ældste Træart, dernæst Fyrren, hvoraf der var 2 forskjellige Arter, og saa Egen. Bøgen findes derimod ikke i vore Tørvemoser, og den er altsaa kommet til Danmark, efterat Dannelsen af disse var afsluttet. — Rod gjør opmærksom paa, at Bævreassen var den ældste Træart, hvilket indrømmes.

Skovrider Dvade takker Indlederen, fordi han har draget dette ligesaa interessante som vistnok vigtige Emne frem. Han er temmelig overbevist om, at en Vexlen med Træsfort vil medføre en større Tilvæxt. Men hvorledes skal der da arbejdes hen til at faa den indført uden rent at kuldstabe de hidtil fulgte Planer? Alene den billige Maade at forynge en Bøgestov paa, nemlig ved Selvbefaaing, vil rimeligvis blive en slem Anstødssten for en fuldstændig Gjennemførelse af Vexeldrift; thi en kunstig Kultivering, som vist vil blive en nødvendig Følge af Vexel med Træsorterne, vil medføre en Udgift af 20—30 Rdl. pr. Td. Land. Man bør derfor ved enhver paatænkt Forryngelse vel have Vexeldrift for Øje, men man vil nødsages til for Størstedelen at indstrænke den efter de lokale Forhold, og saaledes kun vælge Træsfort ved Omvandling af Mellemstov til Høistov, Udbring af Selvbefaaing, Forryngelse af Naalestov og Ellemoser, hvilke sidste

nødvendigvis som Følge af Nutidens Afgravninger maa kultiveres med andre Træsarter, som Eg, Ask og Naaletræ.

2. „Hvori ligger Grunden til, at Saaning af Bøg sjelden eller aldrig lykkes under Ege?“ Dette Spørgsmaal indleedes af Rod med en Opfordring til de Tilstedeværende til at udtale hvilke Erfaringer, de maatte have gjort herom. Han for sit Vedkommende havde aldrig seet en saadan Saaning lykkes.

Schlepppegrell: Mislykkes saadan Saaning, ligger Aarsagen hertil i Musenes Ødelæggelser, og derfor, bør man foretrække Plantning, hvor disse kunne befrygtes i stort Antal.

A. Schrøder anfører et Exempel paa, at saadan Saaning er lykkedes, idet Planterne kom meget godt op, men de lede senere af Frost.

C. Schrøder: Vil man saa Bøg i Egekov, bør dette kun ske, hvor der findes god Underkov og altsaa ren Skovbund uden Græsvegetation, der er Musenes Tilholdssted. Findes ikke Underkov, vil Saaning dog kunne lykkes i kulegravede Miller. Forøvrigt foretrækker han ogsaa Plantning.

Skovrider Bornebusch spørger, om Aarsagen, til at Saaning kan lykkes i kulegravet Jord, ikke maa søges i en Forandring af Jordbundens Bestaendighed, fremkaldt ved Luftens og Vædsets Paavirkning? Som et Exempel paa, at Jord kan komme i en øjeblikkelig Ufrugtbarhedstilstand anfører han, at Saaning aldrig lykkes paa en gammel Bold, skjøndt denne udspreidt kan bewirke Frugtbarhed.

Schlepppegrell. Grunden til at Saaning lykkes i kulegravet Jord maa søges dels i Jordens Porøsitet, der foruden andre Goder bewirker en mere stadig, ensartet Fugtighed, dels i at Kulegravningen tildels forhindrer Musenes Tilstedeværelse. Kulegravede Kvadrater maa ansees for heldigere end kulegravede Miller, fordi Musene ved at følge disse lettere kunne finde Frøet. At Saaning mislykkes i gamle Jordvolde maa vistnok nærmest søges i den ringe Fugtighed.

Formanden meddeler, at i et Stykke af Juellinge Dyrehave er Saaning af Bøg under Eg lykkedes fortrinligt. Hertil bemærker Schrøder, at Skovbunden ogsaa forud var vel rensat af Dyrene.

3. „Hvorledes blive Gjennemhugningerne rettest at føre i Bøgekovene igjennem de forskjellige Aldersklasser?“ Dette Spørgsmaal indleedes af Bornebusch saaledes:

Vel er det ikkun 1¹/₂ Aar siden, at Bøgekovens Behandling blev drøftet her i Foreningens 1ste Diskussionsmøde, og villig

skal det indrømmes, at Sagen dengang blev indledet og diskuteret med al den Indsigt og Dygtighed, som Tiden og Omstændighederne tillod, men Bøgeskoven indtager en saa betydelig Plads i vort Skovbrug, dens Behandling igjennem hele Omdriftstiden er af en saa omfattende Natur, at en grundig Drøftelse er umulig i en saa kort Tid, som der kan raades over ved et enkelt Møde. Det var ogsaa dengang mere Bøge-Højfjovsdriften i sin Helhed, der var Gjenstanden for Forhandlingen, uden at man nærmere gik ind paa dens Enkeltheder, der hver især fortjener at gennemgaaes saa omhyggelig og alsidig som muligt. Vore smukke, værdifulde Bøgeskove bør vi vistnok isærdeleshed skjænke vor Opmærksomhed og ved særskilt og gjentagende at gjøre hvert Afsnit i Omdriftstiden til Gjenstand for vore Forhandlinger, bør vi søge at opnaa saamegen Indsigt som muligt i deres rette Behandling.

Bøge-Højfjovsdriften falder i 2 Hovedafsnit, nemlig: dens Fremvæxt- og Gjennemhugningsperiode og dens Afdrifts- og Forhyngelsesperiode. — Det er den Førstnævnte, Gjennemhugningsperioden, jeg har tilladt mig idag at bede Dem med mig gjøre til Gjenstand for vore Betragtninger.

Forinden jeg gaaer til Sagens Realitet maa jeg endnu gjøre en Bemærkning: De fleste af os, der her ere tilstede, have sikkert mer eller mindre gjort den Erfaring, at Folk udenfor Jaget, de bedre oplyste saavel som de mindre oplyste, ialmindelighed lægge for Dagen et for Nutiden paafaldende ringe Kjendskab til det regulære Skovbrug, der især giver sig tilkjende ved de Bemærkninger, der fremsættes om Forstmændenes Virksomhed. Er en Skovafdeling sat i Afdriftsperioden og som en Følge heraf bliver afdreven i et kort Tidsrum eller blot stærkt gjennemhugget for at frembringe Dyrvæxt, fører man Klage over, „at den smukke Skov saadan skal ødelægges, og der aldrig bliver sliq Skov mere som den hidtilværende.“ Naar i et Hovedkomplex de yngre Bedøringener forstmæssig ikkun give et ringe Gjennemhugningsudbytte, saa hører man: „ja, det er kun et ringe Udbytte, der haves af de Skove; der er nu den og den Skov, der hugges ikke mere end saa og saameget om Aaret; nej, da forstaaer Den og Den rigtignok ganske anderledes at gjøre Skovene rentable“, — og henvise da til en Skov, der staaer i Afdriftsperioden. Ja, uden at have noget Begreb om Sagens rette Sammenhæng udtale de samme Sætning som H. Cotta skæmtende fremsætter i Indledningen til sin „Anviisning til Skovdyrkning“: „Fordum havde vi ingen Forstvidenskab men Skov i Overflodighed; nu have vi Forstvidenskab men Mangel paa Skov!“ — eller ogsaa bliver den Anskuelse fremsat: „Ja, Forstmændenes Virksomhed synes at

gaa ud paa at producere Svovlstifter og ikke Brænde"! — Alle ere de Udtalelser, der røbe den tykkeste Uvidenhed til det rette Skovbrug.

Har Spørgsmaalet om en Forandring af vor forældede Skovlovgivning, Skovtvangens Ophævelse m. m. endnu ikke bragt andet Udbytte, har det idetmindste foranlediget, at Almenhedens Opmærksomhed i en højere Grad end hidtil er bleven henvendt paa Skovene, og Interessen for disses rette Behandling er bleven mere udbredt.

Jeg troer, at Forstmændene i det Hele taget hidtil have kunnet imødegaa og gjendrive alle slige Paastande og Insinuationer og klart kunnet bevise, at Formindskelsen af Skov i kvantitativ Henseende paa ingen Maade kan lægges Forstvidensskaben tillast. Tværtimod have Forstmændene vidst at afvinde Skovarealerne en forsøgt Produktion, saavel ved hensigtsmæssig Behandling af den tilstedeværende producerende Bedkapital, som og ved Afgravning af Mosearealer og ved Tilplantning af disse og andre hidtil uden Bevogning henliggende større og mindre Abninger i Skovene o. s. v.

Ere Forstmændene nu imidlertid ganske overbeviste om, at de fremdeles ere paa den rette Vej? Ogsaa dette Spørgsmaal tillader jeg mig at henlede Opmærksomheden paa ved Forhandlingen om Bøgeskovenes rette Gjennemhugning.

I vor Tid, hvor Alt og Alle kappes om hurtigt at komme i Besiddelse af det størst mulige Kvantum af Repræsentanten for al Jordelivets Værdier — Penge, er der ikke ringe Fare for, at Forstmændene lade sig forlede til at angribe den tilstedeværende nødvendige Bedkapital, som han vel har modtaget i Arv af Forfædrene med Ret til at gjøre sig saa frugtbringende som mulig, men med den Forpligtelse ikke at angribe eller idetmindste forringe den stærkere, end det rette Forsthusholdningsprincip tillader. Det er store Summer, den til os overleverede Bedkapital repræsenterer, Fristelsen til at angribe den ligger derfor nær for Haanden, hvis Forstmanden nogensinde forglemmer, at hans Virksomhed er af den særlige Beskaffenhed, at den fuldt saavel skal komme Eftertiden som Nutiden tilgode.

Skovenes planmæssige Behandling her i Landet gaaer ikke langt tilbage i Tiden. Efterat al Skovhugst havde været baseret paa Menneffenes øjeblikkelige Behov, for paa den letteste og mindst bekostelige Maade at komme i Besiddelse af det bedste Materiale, det være sig til Brændsel eller Gavnbrug uden nogetomhelst Hensyn til selve Skovens Tarv, eller for at omdanne Skovarealer til Agerjord, — og Skovene ved denne Fremgangsmaade stadig forringedes, begyndte man at indse, at en slig Fremgangsmaade ikke vedblivende kunde fortsættes, og at

man ved Hugsterne tillige maatte have Skovenes Bedligeholdelse for Dje. Nær laa det da for Haanden at indse, at Borttagelsen af de tørre og stærkt undertrykte Stammer skadede Skoven mindst, ja det viste sig, at Borttagelsen af saadanne Stammer endog saa havde en gavnlig Indflydelse paa de tilbageblevne Træers Væxt. Dog indskrænkede man sig i lang Tid til at borttage de aldeles udgaede eller idetmindste toptørre Stammer. Senere gik man lidt videre og hug da alle de Stammer, hvis Tilvæxt var aldeles standset, og som altsaa ikke med allermindste Fordel eller rettere ikke uden Tab kunde forblive staaende. Efterhaanden som Træet steg i Pris i Forbindelse med tiltagende Erkjendelse af Gjennemhugningens gavnlige Indflydelse paa Skovens Fremvæxt, gik man lidt efter lidt over til en stærkere Udluftning. — Ja, — jeg frygter endog saa for, at det ved Gjennemhugningen indvundne Produkts stigende Værdi skal faa større Indflydelse paa Gjennemhugningens Førelse, end gavnligt er for Skovenes permanente Bedudbytte.

Hvor er da nu Maalestokken for Bøgeskovens rette Gjennemhugning? Ja, hvis jeg kunde give noget bestemt Svar herpaa, skulde jeg intet Øjeblik holde det tilbage, — men dette hverken kan eller tør jeg indlade mig paa. Jeg vil blot tillade mig at udtale de Anskuelser, jeg har om Sagen, og dernæst bede de ærede Herrer om at gjøre det Samme. Maaske kunne de forffjellige Udtalelser bringe nogen større Klarhed tilveje i, og nogen større Enighed opnaaes om dette vigtige Spørgsmaal; thi vist er det, at Principerne i saa Henseende ere stærkt afvigende fra hverandre.

Bed Forhandlingen paa dette Sted den 1ste Marts 1869 af Spørgsmaalet om Bøgeskovens rette Behandling for at afvinde den den størst mulige Penge-Indtægt, blev en 100 aarig Omdriftstid for Bøgeskoven jo erkjendt som den fordelagtigste og det saa godt som enstemmig af den tilstedeværende Forsamling. Man tør jo saaledes forudsætte, at Behandlingen af de fleste af vore Bøgeskove er baseret paa en 100aarig Omdriftstid; men hvor forffjellig finder man nu ikke ensaldrende Skove behandlede? Tæge vi eksempelvis Skovene omkring 50aars Alderen, da se vi nogle staa saa sluttede, at der findes Stammer, der alt i flere Aar ikke have havt den allerringeste Tilvæxt, flere toptørre og tildeels udgaede Stammer træffes, ikke at tale om, at der gives Partier, hvor der af Mangel paa Omhu ved Udvisningen ikke findes et eneste Træ, uden at det lider ved en altsor sluttet Stilling. Andre ere i den Grad stærkt gjenuemhuggede, at Træerne knapt berøre hverandre med de yderste Kviste, saa at de staa saa lyst, at man antager at have en Besaaningshugt for sig; man seer Støbene af de i de sidste Aar borttagne Stammer slyde mer eller

mindre kraftige Skud: et klart Bevis for, at Bevorningen ved fejsagtig Behandling er bleven hæmmet i sin Produktion.

At det enkelte fritstaaende Træ i den stærkt gjennemhuggede Skov har et frodigere Udseende og en stærkere Tilvæxt end det i sluttet Stilling staaende Træ er jo udenfor al Tvivl, men dermed er ikke bevist, at Tilvæksten i den lyst behandlede Skov idet Hele taget er større pr. Td. Land end i den mere sluttede Skov; thi ihvorvel Luftens og Lysets friere Indvirkning paa Træernes bedre udviklede Kroner forøger det enkelte Træes Tilvæxt, saa maa man dog vistnok fortrinnsvis stræbe efter, at der intet som helst betydeligt Brud skeer paa Skovens sluttede Skærmslade eller Kronaflutning, da de ved stærk Gjennemhugning fremkomne Nabninger i Skovene ikke producere noget Ved. Dog bør man vistnok ej heller holde Skoven saa sluttet, at Træerne kjendelig lide under hverandres Sidetryk. Altsaa bør man ikke i nogen væsentlig Grad bryde Skærmsladen og ej heller lade Stammerne staa saa tæt, at de saa et sygeligt eller trykket Udseende. Dette kan imidlertid kun opnaaes ved en særdeles omhyggelig udført og mindst hvert 5te Aar gjentagen Gjennemhugning.

Den stærke Gjennemhugning foranlediger, at der indfinder sig en Mængde Græs, Urter og Buskværter paa Skovbunden, og frembringer lave, bredkronede Stammer, der tilsammentaget i høj Grad vil vanskeliggjøre en heldig naturlig Foryngelse af Bevorningen, hvilket derimod let opnaaes under de i sluttet Stilling opvoksede høje Moderstammer, der gjør det let at skaffe det rette Lys- og Skygge-Forhold tilveje for de unge Planter, der villig have fæstet Rod i den rene Jordbund, hvor der ej bør findes andre Planter end Anemoner, Dukar, Lilliefonvaller, Skovsyrer og enkelte skygetaalende Græsarter.

Til Støtte for de ovenfor fremsatte Paastande vil jeg tillade mig ordret at anføre, hvad Forstraad Dr. Theodor Hartig, en anseet tydsk Forstmand, siger i Indledningen til sin „Lærebog for Forstmænd“, 9de Uplag, udkommet for en halv Snes Aar siden:

„Mit voller auf Thatsachen gestützter Ueberzeugung darf ich es aussprechen, daß die Erzeugung größter und werthvollster Holzmasse unbedingt an die Erziehung und Erhaltung der größten Stammezahl der Bestände gebunden ist!“

For mit Vedkommende antager jeg det rette Gjennemhugningsprincip at være:

En hyppig, mindst hvert 5te Aar gjentagen Gjennemhugning i Bøgestoven, der ikke bryder Skærmsladen uden i følgende Tilfælde:

1) naar en Stamme er i den Grad undertrykt, at dens Til-

- væxt maa antages for standset, og dens Borttagelse vil da ejheller frembringe større Nabning, end at denne luffer sig det første eller andet Aar;
- 2) Naar en isøvrigt undertrykt Stamme endnu har en enkelt Topgren, der er løben op i Højde med de dominerende Træer og her, svaiende frem og tilbage for Vinden, be-
skadiger de omkringstaaende Træer;
 - 3) naar i den yngre Alder 2 Stammer staa hinanden saa nær, at de ved at forblive staaende voxe sammen;
 - 4) naar flere ved Siden af hverandre staaende Stammer alle vise et ved for stærkt Sidetryk frembragt sygeligt Ud-
seende, og
 - 5) naar Bevoringen har naaet 70 Aars Alderen.

Gjennemhugningen bør finde Sted under hele Omdriftstiden. Vel anseer jeg det ikke for rigtigt at begynde med Udrensning i de unge Bøgebefaaninger, forinden Naturen selv har udpeget de dominerende Stammer, og de unge Bøge have begyndt at rense sig forned, hvilket først skeer fra det 15de til det 25de Aar; men der indfinder sig saagodtsom altid i de unge Bøgebefaaninger en Del Hæssel, Naur, forskjellige Pilearter m. B., der ved deres hyppigere Væxt kvæle Bøgen og derfor blive at borttage ved disse Gjennemsyn samtidig med, at der i Almindelighed ogsaa findes enkelte fremragende unge Bøge, der ikke kunne forblive staaende uden til Skade for den øvrige Bevoring.

Naar, som ovenfor anført, Skoven har naaet 70 Aars Alderen bliver ved de 2 sidste Gjennemhugninger forinden Bevoringens Overgang til Afdriftsperioden samtlige svagere Stammer at borttage, for at de prædominerende Stammer kraftigere kunne udvikle deres Kroner til Opfyldelsen af deres Bestemmelse som Modertræer, og for at Jordbunden ved Løsets og Luftens stærkere Indvirkning kan blive forberedt til at modtage den nedfaldende Olden og afgive Næring til de unge Planter.

Schleppegrell: Den ærede Indleder har udtalt sig for ængstelig angaaende „hvormeget“, der kan og bør borttages ved Gjennemhugningerne. Der kan afgjort tages en Del mere, end af ham angivet. Det gjælder hovedsagelig om, at man kan holde sig paa den rette Middelvej; men at betegne denne er vanskelig, fordi Angivelsen heraf nødvendigvis maa blive mere eller mindre relativ. Kun i det Tilfælde, at man havde at gjøre med aldeles normale Bevoringer, kunde man maasse udtrykke Træernes rette Afstande i de forskjellige Aldere ved bestemte angivne Tal. — Det vilde sikkert være gavnligt, hvis det blev almindeligt, at man paa de større Skovdistrikter udsøgte hensigtsmæssige Prøveflader, der bleve behandlede uafhængig af den

svrige Driftsplan, og for hvilke der blev foretaget nøjagtige Optegnelser. Saadanne Prøveflader, valgte med Omhu, vilde man hurtig kunne bringe i en tilnærmelsesvis normal Tilstand, og de kunne da afgive en god og hensigtsmæssig Rettefnor for Gjennemhugningerne. Endvidere vilde det afgjort i mange Retninger være gavnligt for Skovbruget, om dHr. Forstmænd saameget som muligt fik Lejlighed til at bese andre Skovdistrikter. (Bifald.) Ligejom tidligere maa for Bøgens Vedkommende han erklære sig for det 80aarige Omdrev, som er fordelagtigere end det 100 aarige.

E. Schrøder: Forsamlingen maa have faaet det Indtryk, at Bornebusch vistnok er for ængstelig ved Gjennemhugningernes Udførelse, — (hvilket benægtes af Bornebusch). Som almindelig Regel kan man ikke fastholde, at ethvert Areal skal gjennemhugges hvert 5te Aar.

Rod: Gjennemhugning bør ikke paabegyndes, før det, der tages, kan dække Omkostningerne ved Hugningen; den altfor hyppige Hugning kan let fordyre og besværliggjøre Arbejdet mere, end den gavner Skoven.

Skovrider Kann: Man bør tidlig foretage Udrensningen i de unge Bevogninger, selv om det skulde medføre Udgifter.

Quade har sit Distrikt inddelt i 6 Dele, hvori han planmæssig gjennemhugger.

4. Tre nye Medlemmer optoges i Foreningen.

Angaaende Foreningens Sommerudflugt skal sluttelig i al Korthed bemærkes, at den foretoges den 24de Juni til Pederstrup Skovdistrikt under Grevskabet Christiansøede. De 18 af Foreningens Medlemmer, som deltog i den, vare vistnok enige om at have haft megen Nytte og Fornøjelse af at se disse smukke Skove, der tydelig bære Præget af ualmindelig tidlig at være komne under forstmæssig Behandling, hvilket er en naturlig Følge af, at den nuværende Besidders Vedstefader, den navnkundige Statsminister Greve E. D. Reventlow, var en af de første Mænd heri Landet, der ret fik Øje for Skovenes Værd og Betydning; og han havde vistnok allerede i Aaret 1788 begyndt at indfrede sine Skove og under sin personlige Ledelse ladet lægge Planer for deres Omdrev, Gjennemhugning og Kultivering.